

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1714

Q. 26. Quid notandum sit circa causas vel defectus ignoratos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42682

vendi sponsalia, quia in omni actione nuptialium includitur promissio dotis, nisi sponsa sciatur esse pauper, receptum enim est, mulierem nubentem omnia bona sua in dotem promittere, quamvis hoc non exprimat, *Castrop. p. 28. n. 7. Gob. n. 339. Krim. n. 318. contra Mascard. Barb. & alios.*

176. §. 10. Si omnibus consideratis causa dissolvendi sponsalia maneat dubia, accedere debet iudicium & declaratio Superioris ecclesiastici, *Sanch. d. 69.* De cetero, pro foro conscientiarum sufficit moralis certitudo, ut dissolvantur etiam propria auctoritate, *Sanch. d. 63. Castrop. Hurral. Tamb. c. 5. §. 9. n. 7. & 8.*

177. Q. 26. Quid notandum sit circa causas vel defectus ignoratos. *Rx. §. 1.* Causa vel defectus, qui, si fuisset cognitus, impedivisset sponsalia, quamvis antecesserit, si fuit ignoratus, & postea innotescat, adhuc dat jus ea dissolvendi, quia paria censentur non esse & non apparere, *L. De lege. ff. de contrah. empt. & ideo etiam paria sunt, aliquid supervenire & præcedere ignoranter, res enim dicitur fieri, quando primum innotescit, Sanch. l. 1. d. 63. n. 2. Less. l. 2. c. 42. dub. 9. Laym. l. 5. tr. 10. p. 1. c. 1. Mastr. n. 86. probatque Sanch. n. 7. hoc valere, quamvis adjectum sit iuramentum, nam secundum antea dicta, consensus dabatur cum implicito quasi pacto, si mutatio non superveniret, *Gob. n. 205. Spor. n. 219. notatque Sanch. d. 67. non esse opus petere dispensationem vel relaxationem ejusmodi iuramenti, quia non impletâ hac quasi exceptione non obligat. Et in omnibus consentiunt plures cum Avers. q. 8. l. 15.**

178. §. 2. Si sponsus post sponsalia prius intelligat sponsam fore ineptam generationi, voluit au-

eam talem, quæ esset apta, resilire potest, quia defectus notabilis est detectus, *Gob. n. 344.* Porro *Aristoteles* putat ineptam esse, si sit 50. annorum. *Albertus M.* si sit 45. sed attendenda est complexio, & naturalis vigor.

§. 3. Si prius postea innotescat, quod non habeat insignia nobilitatis, quæ habere eam putavit, etiam est notabilis defectus, præsertim in Germania rarior prolium ad certos canonicatus vel comitia admittendarum, ideoque poterit resilire, *Gob. n. 345.*

§. 4. Si postea innotescat, quod sponsus ante sponsalia sit fornicatus, *Navarr.* putat sponsam posse resilire, uti sponsus potest resilire, si innotescat sponsam tum esse fornicatam, uti habet communis, cum *Mastr. n. 84.* sed oppositum probabilius tenent, *Sanch. Castrop. Avers. q. 8. f. 15. Mastr.* quia vitium illud est minoris æstimationis in sponso, è contrà reddit sponsam longè viliolem. Si tamen sponsus ex fornicatione haberet prolem, sponsa posset resilire, tum quia Matrimonium per hoc redditur notabiliter difficilium propter obligationem alendæ illius proli, tum quia hoc communiter dat causam discordiarum, *Con. Castrop. Krim. n. 312.*

Obij. Cap. Quemadmodum, De iure jurando sic habetur: *Si quis juraverit se ducturum aliquam in uxorem, non potest ei opponere fornicationem præcedentem, sed subsequentem, ut illam non ducat in conjugem.* Et textus loquitur de fornicatione præcedente, & cognita ante sponsalia, uti *Gloss. & DD.* ibi notant.

§. 5. Est obligatio manifestandi talem defectum, propter quem Matrimonium alteri parti futurum esset notabiliter difficilium, alioquin

fit illi injuria, dum imponitur onus, in quo non consentit, *Gob. n. 367. Spor. n. 219.* meriti addens cum *Gob. n. 374.* talem defectum in sponsa esse, si sit imprægnata ab alio, uti dicitur in 183.

182. §. 6. Si unus sponforum laboret vitio occulto non afferente speciale incommodum, quod tamen, si resciretur, daret justam causam dissolvendi sponsalia, uti si sponsa ante, vel alterum post sponsalia fornicatus sit, ordinariè potest tacere, sponsalia contrahere, vel post contractum alterum cogere ad Matrimonium, quia, quamvis alter posset ob ejusmodi defectum, aut in pœnam fractæ fidei ei non servare fidem, tamen talem pœnam non tenetur in se exequi, uti praxi probat, nec Confessarii ad hoc obligant, esseque nimis durum obligare ad ita se diffamandum vel abstinendum à Matrimonio, *Sanch. l. d. 68. n. 8. Dicast. Perez, Avers. f. 19. Burgh. cent. 2. cas. 20. contra Sotum.* Et similiter dicam in 372. adulterum posse tacere, & pergere petere debitum, quamdiu enim ignoratur talis defectus, injustè negaretur Matrimonium vel debitum, ergo cum alter non teneatur se manifestare, non peccat petendo hoc, de quo conventum est. *Nec obstat*, quòd ementi fiat injuria, si reticeatur vitium mercis; quo cognito non fiet emptio, nam ex dictis l. 3. p. 2. n. 927. & à n. 948. constat, non esse opus tale vitium manifestare, si non obstat fini ementis, & speciahter in sponsalibus relinquitur alteri sponso, ut in ejusmodi vitia ipsemet inquirat, nec usus habet, ut altera parte ejusmodi defectus suos derogat, *Nov. Con. Dian. Avers. supra. Sanch. l. 6. d. 27. Pont. l. 1. c. 18. Dixi*, ordinariè, nam aliud est, si pericu-

lum esset, ne defectus erumperet, & causaret postea graves rixas &c. An peccet contrahens & tacens impotentiam temporalem coeundi, dicitur n. 797.

§. 7. Huc pertinet resolutio sequentis casus: 183.

Titia imprægnata à Sempronio adultero, quaerit, an possit inire Matrimonium cum Cajo proco suo, ut sic vitet infamiam publicam. R. 1. Si Titia absolute possit aliter vitare illam infamiam, v. g. pariendo alibi, non potest, uti per se patet: si autem aliter non possit vitare illam infamiam, antequam ineat Matrimonium, tenetur, quoquo modo occulto potest, cogere Sempronium, ut allignet media sustentationis proli spuriae nascituræ, ne Cajo & prolibus legitimis causetur damnum. Quòd si Titia non possit aliter vitare infamiam, neque adducere Sempronium, ut damna præcaveat, videri posset Titia inire posse Matrimonium cum Cajo, sub suscepta, in conscientia, strictissima obligatione iustitiæ, ut quomodocunque poterit, compenset Cajo & prolibus legitimè nascituris damna sustentationis, vel fortè participandæ partis hæreditariæ, procurando suo tempore, ut proles spuria ingrediatur Religionem, aut quocunque prætextu, etiam invita, domo ejiciatur; interim ipsa conetur ex paraphernalibus vel extraordinariâ industriâ suâ, vel aliunde Cajo & legitimis prolibus compensare dicta damna. Suadet hoc 1. quia si Titia non posset aliter vitare infamiam istam, quàm illam spuriam prolem exponendo ante ostium Caji, non peccaret, si exponeret, dummodo nulla suspicio vel infamia redundaret in Cajum, & Titia esset parata, quantum in se est, compensare damnum causandum

dum Cajo ratione proles alendæ , ergo nec peccaret Titia in talibus circumstantiis imponendo prolem istam in ipsam domum Caji , atque in substantia , quantum est ratione damni , plus non facit Titia in nostro casu , ergo. 2. Si Titia esset in Matrimonio cum Cajo , & conciperet ex alieno , non teneretur cum infamia sua nequidem soli Cajo hoc significare , sed tacere posset , & permittere damna Caji ac prolium legitimorum , ergo similiter Titia in casu nostro ad cavendam infamiam suam publicam. 3. Saltem , post contracta sponsalia supervenit illa imprægnatio , poterit Titia ex jure per sponsalia quæsito pergere ad Matrimonium , tacendo. 4. Ratio horum omnium à priori videtur esse , quia nemo tenetur se infamare publicè , ad cavendum , ne ex actione sua jam posita , quam infectam reddere nequit , alius patiatur damnum in bonis fortunæ , quæ minoris sunt æstimationis , quam famæ , tum enim censetur potius permittere damnum alterius , quàm positivè inferre : quod magis vâlet , si incertum sit , an hoc damnum fortunæ sit secuturum , uti est in nostro casu , quia incertum est , an proles spuria sit nascitura & supervictura , plurimi enim foetus emanent , & multi nati emoriuntur. 5. Ratio ulterior etiam à priori est , quia Caju suppositis talibus circumstantiis non videtur rationabiliter invitum ad talia damna fortunæ , veller enim sibi hoc fieri , si esset loco Titia nunc poenitentis. Hanc sententiam videtur tenere *Dicass. tr. 10. d. 1. n. 640* quamvis non ex his rationibus , nam universè docet , sponsum vel sponsam posse reticere defectum graviter perniciosum alteri parti , v. g. lepram , morbum gallicum &c. sed *z. 2. Absol.*

futè tenendum est Titiam non posse tacito hoc
 vitio mire Matrimonium, ita *Côn. d. 23. n. 100.*
Ponr. l. 12. c. 18. n. 6. Perez d. 10. f. 2. n. 9. Castrop.
d. 1. p. 30. n. 5. Dian. p. 3. t. 4. R. 287. Gob. tr. 10.
n. 367. Ratio est 1. quia peccat contra iustitiam,
 qui vendit mercedem valde vitiosam vel noxiam,
 maximè si hoc vitium occultum ab altero de-
 prehendi non possit, uti de lignis putridis tra-
 ditur *L. Julianus, 13. ff. De action. empti. & L. 1.*
ff. De ædilit. edicto; hinc autem in contractum
 adducitur merx valde vitiosa & noxia, ergo. 2.
 Licet Titia firmissimè proponat præcavere aut
 compensare illa damna Caji & prolium legiti-
 marum, vix erit, ut possit, quia carebit propriis,
 & spurius non tenebitur credere, se esse spurium,
 sed dividet hæreditatem cum aliis, imò quia
 primò gignetur, speciale jus sibi fortasse attri-
 buet, ergo Titia saltem exponit se periculo
 proximo injustè damnificandi Cajum, & proles
 legitimas; ergo hoc ipso peccat. Ad rationes op-
 positas facile est respondere: *Ad 1.* Disparitas est,
 quia si exponeret ante domum, vel etiam in do-
 mo Caji, posset Cajus, si vellet, non acceptare,
 sed vel deponere alibi, vel deferre ad Superio-
 res, quorum esset providere, aut si horum neu-
 trum vellet facere, liberè admitteret, in nostro
 autem casu planè involuntarius est, & cogitur
 innocens, & nil sciens, damnum injustum subi-
 re. *Ad 2.* Titia tum censeretur se permissivè ha-
 bere ad damnum, quia non posset aliter impe-
 dire salvo jure, quod habet ad famam: sed in
 nostro casu potest omittere Matrimonium, & si
 non omittat, per illud positivè inducit damna
 ista Cajo: neque habet jus ad famam cum tali
 injuria Caji, sed culpæ suæ imputare debet il-
 lam

Iam infamiam. *Ad 3.* n. ass., quia principaliter contractus est Matrimonium adhuc ineundum ad quod afferret mercedem vitiosam & noxiam ergo faceret injuriam Cajo, si id non manifestaret. *Ad 4.* nego, quod habeat se permissivè, sed positivè causat Cajo illud damnum nunc liberè ineundo Matrimonium, ex quo solo redundat damnum in Cajum. *Ad 5.* Cajus est rationabiliter invitus, & si esset loco Titiae, irrationabiliter vellet sibi hoc fieri, uti patet ex dictis.

184. §. 8. Si sponsa interrogata, dicat se esse virginem, cum tamen non sit, mendacium illud est veniale tantum, cum non sit graviter pernitiosum, *Perez, Gob. n. 371.* per accidens tamen fieri posset, ut esset mortale, si prudenter timeretur, ne hoc erumperet, & graves inde orirentur discordiae, tum enim vel esset fatenda veritas vel non ineunda sponsalia, *Castrop. d. 1. p. 30. n. 4.* vel defectus arte aliquà tegendus esset in primo congressu maritali, inquit *Avers.* Si autem positivè finxerit se virginem, & ita induxerit ad sponsalia, non potest cogere ad Matrimonium, quia sic positivè fingendo fecit injuriam, quam continuaret, *Castrop. n. 3. Gob. n. 373.*

185. §. 9. Si putasti virginem, sed postea intelligas esse viduam, videtur esse causa sufficiens dissolvendi sponsalia, tum quia vidua censetur longè vilior, tum quia tu fieres bigamus, & dissoluto conjugio non posses absque dispensatione promoveri ad Ordines, quod videtur esse notabile incommodum, *Sanch. Castrop. p. 29. n. 6. Avers. q. 8. f. 15. contra Cón.*

186. §. 10. Si post talem causam supervenientem, aut jam prius cognitam sponsalia antea validè ratificaveris, vel expressis verbis, vel ipso facto & prae

& præsertim secutâ copulâ, non est ampliùs potestas resiliendi, quia censeris remisisse jus tuum, & alteri restituisse jus suum pristinum, *Sanch. d. 66. n. 2. Avers. f. 17. Tamb. §. 19. num. 4.* Aliud est, si nesciveris causam resiliendi, aut si tale quid faciens expressè noluisse ratificare sponsalia, tum enim docent *Hurtad. Tamb. Gob. n. 384. Spor. n. 219.* contra *Sanch. te in conscientia non teneri, quia non cessisti juri tuo, cùm copula, nequidem implicite includat voluntatem cedendi illo jure, & præsumptio, quæ est in contrarium, hic & nunc sciatur niti falso: posset tamen pro foro externo cogi à Judice talem contrarium animum non præsumente. Quòd si ratione talis copulæ vel sponsalium causatum esset damnum alteri, hoc compensandum esset, uti certum esse dicit *Tamb. n. 5.**

Q. 27. *Quid addendum sit circa dissolutionem sponsalium ob ingressum Religionis, votum, Ordines sacros, vel aliud impedimentum superveniens. R. §. 1.* Si unus sponsorum ingrediatur Novitiarum Ordinis religiosi, docent plurimi apud *Sanch. l. 1. d. 42. n. 2.* hoc ipso utrimque dissolvi sponsalia, si enim professio unius ob suam perfectionem utrimque dissolvat Matrimonium ratum, Novitiatum, qui similem perfectionem participat, & est via ad professionem, utrimque dissolvat sponsalia: è contrâ *Caj. Durand. Armill. & alii* dicunt, ex neutra parte dissolvi, donec fiat professio, quia nullo Jure vel lege probari potest ea dissolutio, & si alter è Novitiatu exeat, possunt adimpleri, ergo tempore Novitiatu manent, quamvis sint suspensa. *Navarr. Silv. Sanch. Tol. Bonac. Castrop. d. 1. p. 16. Mastr. n. 80. Avers. q. 8. f. 2. Gob. n. 317. Spor. n. 203. Kugler p. 3. n. 31.*
 & præ-
 proba-